

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VI. Martinus V. vetuit has appellationes, è Gersone; qui scripsit constitutioni non esse locum in caussis fidei. Pius II. eas quoque prohibuit. Galli exceperunt caussas fidei & manifestæ eversionis ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

sola Romana sede redderentur hoc seculo, attamen causas communes & generales ad Concilij definitionem ipsi Pontifices Romani referebant. Vnde Innocentius III. cum urgeretur à Philippo Rege Francorum ut illius nuptias cum Ingeburge dissolveret, ea facti specie proposita quæ hodie apud Summistas & ceteros tractatores nulla difficultate laborat quin matrimonium consummatum non fuisse dicant, rem illam absque Concilij generalis discussione fieri non posse scripsit his verbis: *Verum si super hoc absque generalis deliberatione Concilij determinare aliquid tentavimus, preter divinam offensam & mandatum infamiam, quam ex eo possemus incurrere, forsitan ordinis & officij nobis periculum immineret; cum contra præmissam veritatis sententiam nostra non possit auctoritas dispensare.* Id est, in præceptum illud divinum, *Quod Deus conjunxit homo non separet*, nullam cadere dispensationem; ceterum an matrimonium consummatum sit in facti specie proposita, in Concilio generali discceptandum esse.

V. Vnde patet hoc seculo duodecimo in causis communibus, quales erant Regum aut provinciarum querelæ, Concilij generalis non ineptè, nec invitis Pontificibus, imploratum auxilium fuisse. Primus omnium qui appellatione ad futurum Concilium usus est, prodit sese apud Historicos Fridericus II. Imperator: qui ad Concilij cognitionem evocatus à Gregorio IX. & ab Innocentio IV. ob dissidium cum Ecclesia Romana, de hæresi & aliis facinoribus delatus, Thaddæum Legatum suum ad Concilium Lugdunense misit anno millesimo ducentesimo quadragesimo quinto. Hic post exceptiones Friderici propositas, cum ferendam videret ab Innocentio depositionis sententiam, appellavit pro eo ad Concilium proximè futurum generalius. *Nec enim nunc omnes Prælati vel eorum Principum procuratores apparent hic in presentiarum*, ut dicebat ille, teste Matthæo Paris. Cujus petitionem Papa non eo nomine repulit quòd inepta esset provocatio ad Concilium; sed eo quòd Concilium illud Lugdunense generale esset, ubi quamplurimi Episcopi & Nobiles aderant, aut eorum Procuratores, iis solis absentibus quos Fridericus auctoritate sua continebat; ideòque ne ex malitia sua commodum reportaret, nève fraus illi sua patrocinaretur, sententiam depositionis non esse differendam, quemadmodum Matthæus Paris retulit.

VI. Martinus V. cum frequentia appellationum ad futurum Concilium, non solum in causis communibus, sed etiam in privatis, supremam in judiciis apostolicæ sedis auctoritatem infringi videret, commotus

etiam audacia Legatorum Ladislai Polonia Regis, qui cum libelli cujusdam hæresibus scætantis damnationem trahi viderent, & Concilium Constantiense mox esse dissolvendum, *protestati sunt de gravamine, & de appellando ad futurum Concilium*, constitutione promulgata in Consistorio generali celebrato Constantiæ anno MCDXVII. vetuit ne quis à sede apostolica appellaret, aut ejus iudicium in causis fidei declinaret. Id testatur Ioannes Gerson, qui statim edito libello docuit licitam esse in causis fidei à Papa ad Concilium provocationem, quia Papa in his causis pendet à Concilio, ut ille pluribus exsequitur. Ceterum an sit jus appellandi in causa disciplinæ everfæ & canonum manifestè corruptorum, Gerson tractatu illo non edisserit: quamvis iis argumentis utatur quæ utramque partem conficiant, scilicet si de fide, de schismate, aut de reformatione Ecclesiæ in capite & membris agatur. Pius secundus, à quo Sigismundus Dux Austriae & Georgius Heymburgius Iurisconsultus communione absentem Concilium appellaverant, literis Mantuæ in conventu Principum publicatis has appellationes iterum prohibuit anno millesimo quadringentesimo sexagesimo. Quod interdictum adversus morem jam receptum sic Gallicana Ecclesia statim interpretata est, ut privatis causis, non autem communibus, censeret accommodandum; præcipuè si Regibus aut regionibus injuria inferretur, ex qua fidei vel unitatis ecclesiasticæ læsio vel disciplinæ manifesta interversio sequi posset. Hac interpretatione verba generalia legis mitigavit Ioannes Dauvet Procurator regius, cum ex mandato speciali Caroli VI. Francorum Regis à comminatione Pij II. ad Concilium provocaret. Denuntiaverat Pontifex in conventu Mantuano sibi abstinentum esse à consortio Francorum, quòd eas constitutiones amplexi essent quæ à Concilio Basileensi editæ, summam sedis apostolicæ auctoritatem læderent, & Ecclesiæ unitatem libertatemque perimerent. Requirit itaque Procurator regius libello contestatorio ut in loco tuto ac libero Concilium plenarium ex orbe universo à Pontifice congregetur, quòd paci Ecclesiæ hac ratione maturius consulatur; ita tamen ut canones interim in Gallia ferventur, adeòque si ob canonum custodiam censuris agatur adversus Regem aut regnum, se de earum nullitate coram Concilio conquesturum profiteretur. Referunt aliquot formulæ appellationum quas Ludovicus XI, Ioannes Nanterre Procurator regius, Universitas Parisiensis, nunc ob decimas indictas, nunc ob Pragmaticam Sanctionem

Innoc. ep. 107. l. 1. Reg. 273. concilio fecimus in articulo carnalis

Innocentius d. l. 1. Reg. epist. 104. ad Phil. Regem.

Tractatus Joannis Gerson. Quomodo & an liceat in causis fidei Summo Pontifici appellari.

C. 15. n. x. T. 1. Libert.

Vide caput. 13. T. 1. Libert.

Vide Glossam
pragmaticæ tit. de
caulis. g. ult. ver-
bo, Ferrer.

refcissam, & Concordatorum promulgationem, emisérunt à Papa ad ipsum melius consultum vel ad synodum universalem. Sed ex iis formulis constat hæc remedia nunquam adhibita, nisi cum de causâ communi & de manifesta canonum everfione ageretur, quæ universam Ecclesiam Gallicanam respiceret.

Tit. 18. ff. de mili-
tibus.
c. 1. Sententiam. &
f. 3. 15. q. 9. c.
Cum ex literis. De
in integr. restit.

Ivo ep. 159.

ff. de appell.

See Alexander à
Turello. 1. ecclies.
hæretic. pag. 167.
ubi appellari posse à
Papa d'oeuvre
à ipsum vigilan-
tem.

VII. Porrò dubij fuisse videntur majores nostri in formula appellationis istius constituenda, quam disjunctiva dictione protulerunt: *Ad Pontificem, vel ad Concilium, ad quem, vel ad quos provocandum esset.* Hujus formulæ auctores fuerunt illi qui Philippi IV. Regis & Gallicanæ Ecclesiæ appellatorium libellum conceperunt anno MCCCIII. quam secuti sunt posteri. Quod ab eis consultò factum est, cogitantibus duplici remedio appellationis ad Papam & ad Concilium subveniri posse. Vt enim Principes, etsi rarò, aliquando tamen in auditorium suum res judicatas induci patiuntur; ita ex Innocentio primo & Nicolao, quorum verba refert Gratianus, *sententia Romane sedis potest melius commutari, cum subreptum aliquid fuerit, aut ipsa pro consideratione aetatum, vel temporum, seu gravium necessitatum dispensatione, quædam ordinare disponit.* Vnde Ivo malebat ab ipsa sede ad ipsam confugere Clericos quàm ab Ægypto auxilium petere, id est, à regia potestate: *Queniam, inquit, judicia Romane Ecclesiæ à nemine foris retractari posse, eadem Romana Ecclesia docente didicimus; si qui aliquando se pregravatos ipsius Ecclesiæ auctoritate conqueruntur, hoc eis consilium damus, ut non descendant in Ægyptum propter auxilium, sed ab ipsa ad ipsam confugiant; & inde expetant levamen, unde conqueruntur accepisse gravamen: quia que aliquando corrigit paterna severitate, eadem frequenter colligit materna pietate.* Quamvis autem remedium istud juris extraordinarium, restitutio in integrum, vel retractatio, aut supplicatio dici deberet; at tamen ab Interpretibus appellatio à Papa male informato ad melius informandum dicta est; argumento ducto à verbis Vlpiani, qui contra rescriptum Principis provocari posse dixit, etsi in specie ab Vlpiano proposita rescriptum ad consultationem Præsidis provinciæ, qui consulendo mentitus erat, à Principe datum sit; & appellandi jus tribuatur non à rescripto, sed à sententia Præsidis, non ad Principem, sed ad superiorem magistratum. Satius esset exemplo Machetæ niti, apud Plutarchum; qui à dormiente Philippo, ad eundem vigilantem appellabat. His tamen omissis, ne controversiam de verbis instituerem videamur, certum est has appellationes à Papa ad eundem illo seculo suffragis Inter-

pretum receptas fuisse, quod Ivo aptius confugium ab ipsa ad ipsam dixit; quemadmodum appellationes ad futurum Concilium aliquando usurpabantur. Itaque non eo consilio disjunctivis verbis appellabant majores nostri, ac si dubitarent quænam auctoritas Papæ aut Concilij esset appellanda, ut quibusdam visum; sed utroque remedio suis rebus prospicere curabant; scilicet uno in subsidium alterius succedente. Posset alia ratione eorum consilium explicari; scilicet ad jus cogendi Concilij & ordinandi respexisse, quod Pontifici competit, adeoque sedis apostolicæ auxilium appellationis formula implorandum videatur; præcipuè cum antiquitus mos ille observatus fuerit ab Eutychæ, à Flaviano, & à Chrysofomo, ut etsi Concilium Oecumenicum appellaverint, libellum tamen appellatorium ad Romanum Pontificem dederint; cujus deinde studio Concilium plenarium cogeretur, cui ipse per se aut per Legatos suos præseslet. Quare Gallicani Episcopi ne temerè ab antiqua consuetudine discederent, formula sua Pontificem, sedem apostolicam, & synodum universalem complexi sunt. Deinde ista verborum conceptione obviam ibant scrupulis cavillationibus quæ à forensibus Magistris, in opinionum dissidio, quod tunc vigebat, moveri potuissent. Disputabatur enim eo seculo à Romanis, an Papa superior esset Concilio; & Vlpiano placuerat, ei qui minorem judicem appellasset, errorem officere, atque ideo errantem appellationis beneficio excidere. Itaque in omnem eventum hac disjunctiva appellatione etiam apud ipsos Romanos sibi consulebant.

VIII. Quætionem istam de appellatione ad futurum Concilium, veterum aetorum inficiatione, & rationibus aliquot adductis confecit vir eruditus Theologiæ Professor Andreas Du-Vallius; à quo eas petere licet, si cui methodus nostra plenè non satisfecit. Ex quo auctore hæc verba transcribenda duxi, ut quæ sit hujus sententia constet: *Maneat itaque hoc ratum & constans, omnem à Summo Pontifice ad Concilium, sive futurum, sive præsens, appellationem esse prorsus illicitam; idque sive Papa sit infra sive supra Concilium, cum rationes allate in utraque sententia concludant. Dices, Principes & Respublicas graviter nonnunquam conqueri se à Pontificibus graves injurias pati, nullumque ad has depellendas efficacius remedium esse præter provocationem ad Concilium generale. Respondeo non licere propterea ad Concilium provocare; cum Principes sibi suisque rebus possint alia via consulere, scilicet non obediendo mandatis Pontificis; imò si aliter non possunt sibi succurrere, strenuè prudentèque resistendo,*

Respondo à
Papa. 11.

L. 1. ff. de
de appell.

Anst. De Villis
de legum. 1.
Pocell. in
pocell. 1. 1.
quæst. 11.

L. 1. ff. de
de appell.
1. ff. de
de appell.
1. ff. de
de appell.
1. ff. de
de appell.